

Előfizetési árak:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 "
Negyedévre	3 "
Egy óra	1 "
Egyes szám 4 kr.	

Kiadóhivatal:

leitz Fer Pál könyvnyom-
dája Nagybecskerek, Uri-
utca 276. sz., hová az
előfizetések és a lap szét-
küldésére vonatkozó felszólá-
mlások intézendők.

TORONTÁL.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagybecskerek,
Ferencz-József-tér,
Bauer-féle ház
hová a lap szellemi részét
illető minden közlemény
intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogad-
tatnak el. Azonkívül az
összes hirdetési irodákban.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

Chauvinismus.

Nagybecskerek, szept. 3.

A magyar kultúra rohamos haladásának ellenségei szeretik szemükre hányni, hogy chauvinisták vagyunk. S különösen itt a polyglott délvidéken tartják legnagyobb bűnnek azt, ha valaki chauvinista.

Pedig helytlenül. Mert chauvinismus nélkül soha sem fogunk nemzeti kultúrát teremteni és sohasem fogunk a nemzeti kulturának, a nemzeti irodalomnak és művészetnek népszerűséget szerezni.

A francziák irodalma és művészete sohasem emelkedhetett volna mai fokára a francia chauvinismus nélkül. A francia szellem sohasem hódított volna Európában a nemzeti lelkesedés és a nemzeti fajszeretet nélkül. A németek politikai egysége sohasem létesülhetett volna a német chauvinismus nélkül. Az angolok világkereskedelme nem maradhatott volna angol, a nemzeti chauvinismus nélkül.

Megengedjük, hogy Magyarországon a tulhajtott chauvinismus idézett már elő kellemetlenségeket, mert itt-ott provokálta a nemzetiségi érzékenységet; de az a józan nemzeti chauvinismus, a mely nélkül nagygyá nem lehet egyetlen nemzet sem, még ma sem oly általános, mint kellene lennie és azért még mindig inkább szítani, mint lohasztani kell azt.

Ha jól megfigyeljük a politikai, társadalmi, irodalmi és művészeti élet jelenségeit, látni fogjuk, hogy igen sok rétegben nem csak hogy chauvinismust nem találunk, hanem éppen sággal közönnnyel találkozunk.

Hasonlítsuk csak össze a külső jelenségeket, melyeket ebben észlelhetünk, a kültöldi tapasztalatokkal s mindjárt látni fogjuk ebből is hátramaradásunkat.

Mindennapi eset Franciaországban és Németországban, hogy a francia és német katonákat az utcákon minden különösebb alkalom és ok nélkül megéljenzi a nép; mindennapi dolog, hogy a nemzeti lobogó előtt főveget emel a tömeg; míg nálunk ugyan hányszor esik ez meg?

Mikor a francia az ő nemzeti himnuszát hallja, bárhol, a világ bármely zugában, székéről fölemelkedik s ezzel fejezi ki tiszteletét és ragaszkodását nemzeti szimbóluma iránt. A magyar ember ugyan hányszor hallgatja végig állva a Szózatot, vagy a Rákóczy-indulót?

A francia chauvinismus a francia irodalomban megörökítette nemcsak a francia történelmet s a mai társadal-

mat, hanem Páris minden utcáját, terét, templomát is, úgy, hogy a Madelainetől és Morgue rongyos putriájáig, minden párisi épületnek és helynek európai hirt szerzett a francia írók chauvinista musa, míg a magyar írók nagy tömegéből nemcsak hogy a hazafias érzék, hanem még a lokálpatriotizmus is hiányzik.

A francia író alakjai a francia földön, francia levegőt szívnak, szerelmesei a párisi boulevardon ismerkednek meg, Bougivalba rándulnak ki s a Szajnába ölik magukat vagy Notra-Dameban esküsznek meg. A francia chauvinismus nem tűrne meg más szellemet az irodalomban. Míg a magyar íróknak és olvasóknak is igen nagy része borzadna attól a gondolatától, hogy a magyar regények komoly hősei a budapesti Csepelrakparton ismerkedjenek meg, Budakeszre ránduljanak ki s a buda-ujlaki plébánia-templomban esküdjének örök hűséget.

Talán az a hasonlat nagyon kicsinyes dolognak tűnik föl az előtt, ki nagy politikai irányzatoknak és nemzeti áramlatoknak legapróbb megnyilatkozási formája iránt nem bir kellő megfigyelő képességgel; kinek tekintete csak a felületen jár s ki a részleteket kicsinyli. Pedig ez a sok apró jelenség, mely magában véve észrevétlenül rohan el sokak előtt, összegyűjtve fényes dokumentum arra, hogy politikai és társadalmi, irodalmi és művészeti világunk igen nagy részét még nem járta át a nemzeti chauvinismus melege; hogy társadalmi és politikai életünkben még nem oly erős és általános a nemzeti szellem, hogy teljesen rányomódhatott volna irodalmunkra és művészetünkre s hogy viszont irodalmunk és művészetünk még nem vont be körülöttünk minden tárgyat, személyt és eszmét a nemzeti chauvinismus zománczával.

Egy szellemnek, a józan nemzeti chauvinismus szellemének kell áthatni Magyarországon mindent és mindenkit. Ez kell, hogy közelebb hozza a politikát, az irodalmat és a művészetet a magyar társadalomhoz, hogy a kölcsönhatás nagyobb s a siker biztosabb legyen.

Ha a nemzeti chauvinismus érzete általánosabb lesz az országban, akkor melegebb lesz a ragaszkodás a társadalom szélesebb rétegeiben az irodalom és művészetek iránt, mint a melyekben a nemzeti szellem megnyilatkozik; viszont ezekben is erősödik ennek a szellemnek a megnyilatkozása.

Most, hogy újra megindul nemcsak a politikai és társadalmi, hanem az

irodalmi és művészeti élet is, nem fölösleges e megfigyelések megtétele. Mert nem elégséges a politikában a nemzeti szellemet hangoztatni, hanem szükséges azt a nemzeti kultúra munkájában érvényesíteni is.

Nemcsak a politikában nyilatkozhatik a nemzeti szellem s akinek csak a politika iránt van érzéke, az egyoldalú életet él, mint a vegetáriánus. Meg kell látni a nemzeti politika megnyilatkozását az irodalmi, művészeti és társadalmi életben is.

Bármennyire is tiszteljük a különböző nemzetiségeket kik körülöttünk laknak, tiszteljük nemzeti szokásaikat és nyelvüket, de az a meggyőződésünk, hogy azoknak, kik a társadalmi élet élén állnak, át kell hogy hatva legyenek a nemzeti chauvinista szellemtől.

Nemzeti chauvinismus nélkül nincs magyar nemzeti kultúra. S nemzeti kultúra nélkül nincs magyar nemzeti állam.

S ki vehetné rossz néven a magyar embertől, ha minden igyekezetével oda hat: hogy legyen?!

Minisztereink útja. Wekerle Sándor pénzügyminiszter, értesülésünk szerint, vidéki birtokáról, hol több hét óta tartózkodik, a legközelebbi napokban ismét a fő- és székvárosba érkezik. Bécsi utat, illetőleg az osztrák pénzügyminiszterrel való tanácskozást Wekerle miniszter mostanra egyáltalán nem vett kilátásba. Mivel az 5%-os magyar papírjárdék felmondása a legközelebbi szelvénybeváltási határidőre, december 1-ére, a mai napon meg nem történt, a konverzióról szóló törvény értelmében most már csak 1893 június 1-ére történhetik meg a felmondás. — Lukács Béla kereskedelmi miniszter ma este a budapest-pécsi vasut megszemlélésére Pécsre utazott, utközben úgy a vasut mentén, mint Szlavóniában több nagy gyártelepet is megtekint.

Elöléptetések az államépítészeti hivataloknál. A kereskedelmi miniszter értesülésünk szerint a m. kir. államépítészeti hivatalok létszámában a folyó évi költségvetés keretén belül 83 egyént léptetett elő, illetve nevezett ki. 19 mérnök első osztályú kir. mérnökké, 40 mérnök másodosztályú kir. mérnökké lépett elő, 29 mérnök harmadosztályú kir. mérnökké, 6 egyén pedig kir. segédmérnökké neveztetett ki.

Bolgár ügyek. A jelenleg Szófiában üléselő bolgár esinat visszautasította Theodosius volt úszkübi püspöknek azt a panaszt, hogy az exarka őt a törvény megsértésével mosditotta el állásától. Az exarka nem engedte meg Theodosiusnak azt sem, hogy Konstantinápolyba utazzék, hanem Szófiát tüzte ki tartózkodási helyéül.

A „Szvoboda“ Jacobsonnak egy újabb levelét küldi, melyből az tűnik ki, hogy az orosz kormány Ivanov Kroztnának, a híres rablónak, több orosz utlevelet bocsátott

rendelkezésére azzal az utasítással, hogy ossza azokat szét oly emberek közt, akik orosz csári szolgálatban állanak, s Oroszország körül érdemeket szereztek. Az utlevelekben az is benne állt, hogy tulajdonosaik az orosz hatóságok különös jóindulatába vannak ajánlva. Világos, hogy ezek az utlevelek azoknak voltak szánva, kik a fejedelem és a miniszterek meggyilkolására vállalkoznak, hogy azután akadálytalanul szökhessenek át Oroszországba.

HIREK.

— A főgimnázium ünnepe. A nagybecskereki főgimnázium szeptember negyedikén kettős ünnepet ül; ünnepélyes „Veni Sancte”-val megkezdte az iskolai évet és ez alkalomra esik főtisztelendő Linder Róbert tanár úr áldozásának 25 ik, tanárkodásának 30 ik évfordulója.

Az Órangyalok ünnepén lépett mint áldozár először az oltárhoz, s úgy látszik, oltalmuk alatt futotta pályáját Harminez évi fáradságos munka közt lefolyt idő ez, mely valósággal váltotta be az illúziókat; minden egyes év megtermette gyümölcseit. A nevelés és oktatás terén számtalan ifju lélekre hatott nemes szellemével, szigorú de kellemes modorával, kijelölve számukra az irányt, melyet követve, biztosan haladhatnak az élet minden viszonyai között. Ezenkívül éveken keresztül volt lelki atyja a vácsi fegyintézetnek. E hivatását ép oly lelkesen és áldásosan töltötte be, vigasztalójuk és buzgó térítőjük volt a társadalom megtévedetteinek, kik áhitattal vették ajkairól az igéket, melyek őket a minden szenvedések megváltójához emelte és felköltötte keblökben a jobb érzelmeiket, hogy az igazság útjára térjenek. És fáradságának meg van jutalma. Ifju lélekkel, teljes testi erőben látja munkálkodásának sikerét s érzi és élvezheti a ragaszkodást és szeretetet, melylyel nem csak azok, kik halálával tartoznak neki, halmozzák el; hanem mindnyájan, kik szerencsések vagyunk közelebből ismerni, örömmel üdvözljük életének ezen egyik legszebb és legboldogítottabb napján.

A „TORONTÁL” TÁRCZÁJA.

Mese a gyémántról.

— A „Torontál” eredeti tárczája. —

Csodálatosan szép tavaszi regg volt az! Az óriás park minden zuga megtelt édes, átható illattal és a háttérből felnyúló kastély ódon falait csillogó fényvel vonták be a tavaszi napfény aranyos, reszketeg sugarai.

Mikor Aliz végig tekintett ezen a ragyogó, ébredező mindenségen, mikor a tavasz illatos, üde szellője hamvas arczába csapott, s megbolygatta kibontott szőke fürtjeit, melyek piros orcácskáit körítették, felkelt a padról, a melyen eddig ült, szívéhez szoritotta kezét, s behunyva solymes szempilláit, hosszan, kéjesen felsohajtott.

Végtelenül, kimondhatatlanul boldognak érezte magát!

Hisz az ő kis szívében épp oly üde, harmatos és ragyogó volt minden, mint itt, a szabad természetben. Abban épp úgy ébredezett, életre kelt a szerelem, mint itt a nagy mindenségben a fák rügyei, a föld párája.

A kis Aliz szerelmes volt.

Parányi szívének minden rejteke megtelt ezzel a végtelenül édes és mégis végtelenül fájó érzellemmel, a mely vágyakat ébresztett benne, s sóvárgásra készítette. A tudat, hogy szeret s hogy viszontszeretettik, boldoggá

Lauka Gusztáv koszorus költőnk a következő verset írta a jubiláló tanárra:

Élt s munkált buzgón s jutalmát abba' találta:
Hasznos s hü fiakat képezni drága hazánknak

— **Őszi löverseny.** Mint már említettük az idei ősi löverseny f. évi október 2 án (vasárnap) a közgyűlést megelőző napon fog megtartatni.

A löverseny programja a következő:

I. Sikverseny.

Futhat minden Torontálvármegyei földműveléssel foglalkozó parasztagda tulajdonában lévő és Torontálvármegyei nevelésű lován. Távoltság 1500 méter, nyereg nélkül. Nevezés a verseny napján déli 12 óráig. I. díj 100 frk., II. díj 50 frk., III. díj 30 frk., IV. díj 20 frk., V. díj 10 frk., VI. díj 5 frk.

II. Ügető verseny.

Négy kerekű, négy ülésű kettős fogatoknak. Nyitva magyarországi nevelésű lovak számára, ur kocsisok. Minden fogat az ur kocsison kívül egy birót visz magával. Di-qualifikál ha a fogatbeli két ló, habár nem egyfolytában is, összesen 30 vágta ugrást tesz. Távoltság circa 4000 m. Tétel 5 frt, bánat külön ugyan annyi. Nevezés 1892. szeptember 24 én déli 12 óráig I. díj 200 frk., II. díj 100 frk.

III. Gátverseny.

Minden koru és országbeli ló számára. Távoltság 2000 m. négy gáttal. Tétel 5 frt, bánat nincs. I. díj 150 frk., II. díj 50 frk. Nevezés 1892. szeptember 24 én, déli 12 óráig.

IV. Sikverseny.

Torontálvármegyei földműveléssel foglalkozó parasztagda tulajdonában lévő bármely koru és származású ló számára. Távoltság 1500 méter. Nevezés a verseny napján déli 12 óráig. I. díj 60 frk., II. díj 40 frk., III. díj 20 frk., IV. díj 10 frk.

V. Vadászverseny

Minden koru és országbeli ló számára, urlovarok. Vezető Harncourt Felix gróf. Távoltság circa 4000 méter. Tétel nincsen. Nevezés 1892. szeptember 24 én, déli 12 óráig. Az elsőnek tiszteletdíj, adja Harncourt Felix.

VI. Sikverseny

Nyitva torontálvármegyei földbirtokokok által nevelt és tulajdonában lévő bármely koru ló számára, lovarolva a tulajdonos által. Távoltság 2400 m. Tétel nincs. Az elsőnek tiszteletdíj, adják a vármegyei hölgyek.

tette; s a sejtetem, hogy nem lehet azé, a kit mindenkiféle imád, vagy hogy az megcsalhatja, kijátszhatja őt, emésztő fájdalommal töltötte el lelkét.

Mert a kis Aliz szerelme szívből fakadó, hü és igaz volt. Önzetlen, tiszta és örökké tartó. Olyan, a mely egy pillanat alatt támad, de soha sem szűnik meg; a mely nélkül nincs boldogság sem a földön, sem az égben; a mely nélkül kin és gyötrelm az élet mindenütt és mindenkor.

Aliz egyetlen leánya volt a kert végén emelkedő ódon kastély urának.

Egyetlen leánya ennek a vén kényurnak. A kinek hatalma hét megyére terjedt, a kinek kincstárában felhalmozott aranyról, ezüstről és drágakövekről csodás, hihetetlenül hangzó dolgokat meséltek a környék népei és a kinek hatalma még sokkal nagyobb, rettegettebb volt a gazdagságánál.

Köszívűnek nevezték őt, mert nem szeretett senkit. Senkit, még leányát sem. Vén szívéből rég lepattantak már azok a hurok, melyeken a szeretet rezeg. Az a kis husdarab, mely mellében dobogott, nem szolgált nála egyébre, minthogy szétlökje, meg visszahuzza ereiben a vért.

Es a kit Aliz szeretett; az ennek a kegyetlen embernek egy földhez tapadt, nyomorult szolgája volt, a kit a hatalmas ur bizonyára egy intéssel zuzatott volna porrá, ha megtudta volna, hogy az leányára emelte szeméit.

VII. Akadályverseny.

Nyitva minden ló számára Urlovarok színekben vagy egyenruhában. Teher 4 évesre 65 kl., 5 évesre 70 kl., 6 éves vagy idősebbre 72 kiló. Egy 600 frankos hasonló versenydíj nyertese 2 kiló; több vagy egy 1000 frkos hasonló versenydíj nyertese 3 kilóval több. Telivér 1 1/2 kiló külön teher. Távoltság 4000 méter 7 akadálylyal, melyek 1 méternél nem magasabbak és 3 méternél nem szélesebbek. Tétel 50 frt, bánat külön 20 frt. Nevezés 1892. szeptember 24 én déli 12 óráig, I. díj 2000 frk. II. díj tételmenti. Minden fél órában új verseny.

Az V. és VIII. versenyre nézve a budapesti lovaregylet verseny szabályai irányt adók.

Nevezni lehet Bakalovich Ágost főzolgabíró urnál, mint a versenyt rendező bizottság titkáranál Nagybecskereken.

Magyarosodó tűzoltóság.

A nagybecskereki önkényes tűzoltóság közelebb szép jelet adta hazafias érzületének. Az egyesület ugyanis elhatározta, hogy ez évi október hó elsőjétől kezdve magyar vezényszavakat használ s ezzel aztán az egyesület egész ügyke elősi nyelve magyar lesz. A határozat meghozatalában főrése van Kostyál Antal, mászó szakasparancsnoknak, a ki egyike a legrégibb és legképzettebb tűzoltóknak s a ki nemcsak a jelenlétére elsőnek indítványozta, hogy a magyar vezényszó használtassék s egyszer mind kötelezte magát arra, hogy csapatát betauttja. Az egyesület ezért jegyzőkönyvileg fejezte ki köszönetét.

— **Szépül a város.** A jövő évre, ha az istenek is úgy akarják, sokkal szebb és vonzóbb képet fog nyújtani a Begapart város alatti része. A folyó mindkét partján ugyanis töltést huznak, mely célra részben az aradaczi utcából nyert földanyagot használnak fel. A töltést aztán még az ősz folyamán befásítják, s gyalogutat építenek, úgy hogy a jövő évre már kellemes sétautra számíthatnak ott a becskerekiek. Sőt az újítások talán még egyéb hasznos következményekkel is fognak járni, amennyiben számítani lehet rá, hogy a mostani büzös vágóhid, a mely a sétatany utjába esnek, elszégyelte magát, s minden becskereki nagy öröme, elpusztul onnan.

Egyszerű zergevadász volt, a ki fegyverével kereste kenyerét.

Aliz bizonyára nem remélhette, hogy valaha a világ és az emberek előtt is az övé lehet. József ésszel erre nem is gondolhatott, de nem is gondolt. S ha néha néha eszébe jutott is ez, nem lett sokkal nyugtalanabb s nem cüggedt. Mert ő csak szeretett és hü volt, a többit pedig a jó Istentre bízta, a kiről azt hallotta, hogy az pártfogója a szerelmeseknek.

*

Hogy mint ismerkedett meg? Óh ennek igen egyszerű története van.

Aliz egy napon az erdőben, a hegyek között sétált. És amint ott járkált s virágokat tépett, hogy bokrétaiba kösse azokat, egy fiatal, deli zergevadász haladt el mellette s tiszteletteljesen köszöntötte őt. Aliz, bár nem ismerte az ifjut, a mint meglátta, úgy tetűt előtte, mintha mégis ismerőse lenne s mintha várt volna rá.

Mivel az ifju mit sem szólt, de lassabban ment, s lopva vissza visszanezett, Aliz szólította őt meg:

— Ki vagy? — kérde.

— Zergevadász vagyok! — felelé az ifju, s megállott.

— Hogy hívják?

— Felixnek! — hangzott a felelet.

— S csakugyan szerencsés vagy?

Az ifju minden habozás nélkül válaszolt:

— Szüreti ünnepet rendez a nagybecskereki könyvnyomdászok önképző-osztálya október hó 1-én az Ellmer-féle vendéglőben.

— Az új vásártér. Ismeretes dolog, hogy Nagybecskereknek már vagy egy év óta tulajdonképen nincs vásártere. A miniszeri rendelet értelmében a régi vásártéren nem tarthatók meg a vásárok, tehát újról kell gondoskodni. Az eddigi kísérletek, melyek a vásárt nagyon szétforgácsolták éppen nem bizonyultak be jóknak. A városi képviselő-testület most a kérdés végleges megoldása céljából, egy bizottságot küldött ki, mely ma délután fog a jövő vásártér dolgában dönteni. Az értekezlet megállapodásait lapunk hétfői számban fogjuk közölni.

— Négerrek harsza Szabadkán. A napokban Szegednek is lesz alkalmá megismerkedni azzal a négercsapattal, amely arról nevezetes, hogy Magyarországnak a börtöneit is megülte már. Suaheli karaván ez, amelylyel Hausen Antonia hamburgi vállalkozónő néhány nap óta a szabadkai Balika-féle sörcsarnok kerti helyiségében látványos előadásokat rendezett. Az érdekes látványos előadásokat rendszeren nagyszámú közönség látogatta. A vasárnap d. u. 4 órára hirdett előadásra három ismeretes veszedős ember is, Máncics Jakab, Popovics Mihály és Szekenderovics István betért a kerti helyiségbe és helyet foglaltak egy asztalnál s sört rendeltek. Az előadásra a jel már megadotván, megkezdették a belépti díjakat szedgetni. Midőn a főntebb említett három egyéntől a vállalkozónő a belépti díjat kérte, ezek egyszerűen kijelentették, hogy ők egy krajczárt sem fizetnek, erre a vállalkozónő felkérte őket, hogy menjenek föl a terembe inni s ezt a helyet engedjék által azoknak, kik fizetni akarnak. Erre a lármára a két szerezcsen is az asztalhoz jött s kezdtek a három „lumpáczius vagabundus“-t kifelé tolni. Máncics ekkor fölkapott egy székot s az egyik Ozman nevű szerezcsent hatalmasan fejbe vágta s úgy Szekenderovics, mint Popovics szintén tettelegességre vetemedtek. Erre a nem várt támadásra aztán az egész karaván kirukkolt s védtek a társaikat. A három jó madár székekkel meg sörös és szódás üvegek dobálásával hátrálásra kényszerítette a szerezcseneket, ezek pedig lándzsáikat önvé-

delemre ragadták s védtek magukat a sulyos ütések ellen. A csatározás közben valamelyik szerezcsen a lándzsával Szekenderovicsnak a baloldalát — a szive táján — megszúrta, ez összeesett s a csata be lett fejezve. Ekkorra már a rendőrség is megérkezett és az egész csatározó karavánt a kapitányi hivatalba kísérte, hol Kuthy Mihály alkapitány este 8 óráig a kihallgatásokat eszközölte. A sérült Szekenderovics Istvánt pedig egy bérkocsin a lakására szállították. A rendőrkapitány 1000 márká biztosíték mellett a karavánt szabadlábra helyezte azon meghagyással, hogy másnap, hétfőn d. e. 9 órakor a rendőrkapitányságnál jelenjenek meg. A suaheli karaván másnap reggel — a kitűzött időre — pontosan megjelent és óriási néptömeg, valamint a rendőrség kísérete mellett a kir. ügyészséghez kísértették át, ahol nyomban megindították a vizsgálatot. A vizsgálat menetével Bogáromy János kir. törvényszéki bíró lett megbízva, aki két napon keresztül hallgatta ki az egész kompániát s az ő igazságos eljárásának köszönhető, hogy a szegény szerezcsenek — kik csakis életüket védelmezték — a három napi letartóztatás után — ma csütörtökön d. e. szabadlábra helyezettek. A 7 nő, 7 férfi és 4 kis gyermekből álló suaheli karavánnal a vállalkozó még két előadást fog Szabadkán rendezni s aztán Szegedre rándulnak át.

— Lukács Béla Aradon. A köslekedés ügy új minisztere legközelebb Arad vendége lesz. Arad pártatlan ipartelepét, a waggon- és gépgyárat fogja megtekinteni s látogatásával egyúttal a gyár ünnepélyes megnyitása, mely a boldogult Baross betegség és elhalálása folytán többszörös előadást szenvedett — is meg fog történni. A miniszter a gyár megalakítása óta élénk figyelemmel viseltetik az aradi waggongyártás ügye iránt s tekintettel arra, hogy az állami vasutaknak a közel jövőben nagy mennyiségű új waggon rendelést kell tenni, a miniszter személyesen óhajtja megtekinteni a gyár üzemét és nyers, használat előtti produktumait. A miniszter méltó fogadására, a gyár igazgatósága, Tisza István elnök igazgató jelenlétében, legközelebb ülést tart. Egyelőre az már bizonyos, hogy a látogatás október hó első felében lesz s a miniszterrel a parlament főleg azon tagjai fognak eljönni, kik a gyári- és kézműipar iránt érdeklődnek. Első eset lesz, midőn közvetlenül a gyár

vágányain egész a gyár területére, az igazgatósági épületig fogja szállíttatni illusztriss vendégeit a gyár.

— Telepítések a délvidékre. A földmivélsügyi miniszter Krassó-Szörénymegyében N. Facset, Bazest, Rikitta, Bozsúr, Monostor és Zsupa községek határában, 5500 katasztr. holdon 200 jó magaviseletű munkaképes családot, leginkább Békésmegyéből óhajt telepíteni. Minden család 800 négyszögöl házhelyen kívül 20 kat. hold földet kap, mit 20 éven át 52 frtos felévi részletekben tartozik fizetni. A kitelepülni szándékozók szept. 15-ig tartosnak jelentkezni s a szerződés aláírása előtt 100 frtot a miniszter által kijelölt adóhivatalba befizetni. Egymagáról Csabáról kétszázaléknál több család jelentkezett és Such Pál vezetése alatt egy nagyobb szemlebizottság utazott a napokban a földbirtok megszemlélésére.

— Koleraszállítmány Hamburgból Budapestre. E cím alatt az „E-t“ a következőket írja: Naponta hasábszámra közöljük azokat az intézkedéseket, a melyeket Magyarországon a kormány és az arra hivatott hatóságok tesznek, hogy a kolera behurcolását megakadályozzák. Ezek között az intézkedések között első helyen állanak azok az övrendszabályok, a melyeket az ország határain a kolera által megfertőztetett vidékekről és országokból érkező utasok ellenőrzésére életbeléptettek. A magyar hatóságok buzgalma azonban alighanem kárba vész az osztrák hatóságok könnyelműsége, mondhatnók lelkiismeretlensége következtében. Bécsből ugyanis azt táviratozzák, hogy tegnap este egy három tagból álló társaság Hamburgból Bécsbe érkezett s a nélkül, hogy megvizsgálták volna őket, ma reggel utjukat Budapestre folytatják. A társaság tagjai Kiss József népekes, Balogh Zsuzsanna s ennek a leánya, Francziska. A három utazó Bécsben egy judengasszeni vendéglőben töltötte az éjjelt. A vendéglős, Benes Ödön, mikor arról értesült, hogy vendégei Hamburgból érkeztek, megkérdezte tőlük, vajon megérkezésükkor megvizsgálták-e őket az indóházban. Kiss azt felelte, hogy egy hivatalnok megkérdezte ugyan tőlük, hogy honnét jönnek, de mikor megmondták, hogy Hamburgból, nem törődött velük tovább. A vendéglős rögtön elküldte egyik alkalmazottját a városi főorvosi hivatalba, a hol egy hivatalnokon kívül senki sem volt ott. A hivatalnok azután azt kérdezte a küldönczöt, hogy a három hamburgi vendég egészséges-e s mikor a küldöncz erre a kérdésre igennel válaszolt, a hivatalnok azt mondta, hogy akkor csak hagyják a vendégeket nyugalmasan aludni. Ezt az emberbaráti szeretetről tanuskodó tanácsot a vendéglős hiven meg is fogadta. A vendégek pedig ma reggel kilencz órakor Bécsből Budapest felé folytatták utjukat. A budapesti rendőrség ma délután magánaton értesült az esetről, de olyan időben, mikor a bécsi vonat már megérkezett. Ennek dacára a rendőrség rögtön megtette a kellő intézkedéseket, hogy a három Hamburgból érkezett utast kipuhatolja. Több detektív volt ma délután és éjjel mozgósítva, de még eddig nem akadtak a hamburgi utasok nyomára.

— x — Biztos gyógyhatás. Mindazok, kik rossz emésztés vagy székrekedés következtében felfúvódásban, szorulásban, főfájásban, étvágyhiányban vagy egyéb bajokban szenvednek, a valódi „Moll féle seidlitz porok“ használata által biztos gyógyulást érnek el. Egy doboz ára 1 frt. Szétküldés naponta utánvétellel Moll A. gyógyszerész, cs. és k. udv. szállítótól Bécs, I., Tuchlauben 9. A vidéki gyógyszerárakban határozottan Moll A. készítménye az ő gyári jelvényével és aláírásával kérendő. 1

— Az Fegyveremmel mindig ejtek el annyi vadat, a mennyiből tisztességesen megélhetek... Ezenfelül szabad vagyok!

Aliznak roppantul tetszett e felelet.

— Hát szeretőd van-e? — kérdé tovább.

— Nincs!... Mert eddig még nem akadtam olyan lányra, a kinek lelke tiszta, kedélye vidám s teste érintetlen lett volna!

Aliznak ez a felelet még jobban tetszett. Kis ideig hallgatott, azután így szólt:

— Keress fel holnap! Ha úgy tetszik, beszélgethetünk ezekről a dolgokról tovább. Jer a kastélyba és kérdezősködjél Aliz után. Hosszám fognak vezetni. Addig is az ég áldjon!

Es ettől kezdve találkoztak minden nap. Rejtve, titokban, senkitől sem láttatva. Majd a kert egy elhagyott helyén, a hol a magasba nyúló bokrok ölelkező ágai elfedték őket az avatatlan szemek tekintete elől, majd a kerten kívül, valamely sziklaoduban, a mely sötét volt és penészes, de a melyet ők mégis illatosnak, ragyogónak és kedvesnek találtak, különösen akkor, mikor karjaik egymás körül voltak fonódva.

Igy multak napok, hetek, hónapok csendes, de boldog egyformaságban.

Egy napon azonban az történt, hogy Félix nem jelent meg a kitűzött helyen. Aliz hiába kereste őt a kertben, a bokrok között és hiába a sziklaoduban. Nem találta őt sem az nap, sem másnap, sem harmadnap.

Ekkor már nyugtalan lett és félni kez-

dett. Minden áron tudni kívánta, hová lett Félix.

És az emberek, a kiktől kérdezősködött, ezt felelték neki:

— Oh, a vadász a hegyek között van! Egy hatalmas medvét üldöz, a melyre a kastély ura nagy jutalmat tűzött ki... A ki azt a vadat elejti, az kívánhat tőle bármit, minden kívánsága teljesítve lesz!

Aliz most már értette, hogy miért keresi Félix olyan nagyon azt a vadat.

Várt hát türelmesen.

De mikor az ifju hetek mulva sem került elő, akkor Aliz türelmének fonala is elszakadt. Magára kapta kis kendőcskáját s elindult. És kereste kedvesét mindenütt. Mohos sziklák ormán, rejtett völgyek ölében, csillogó tavak partján. Nem volt zug, melyet át ne kutatót volna s nem volt bérce, mely kiáltásait ne visszhangozta volna. Ssivecskáját marcangolta a bu, lelkét gyötörte a kétség.

Könyves szemekkel, örülként futkosta be a világot, míg egyszer az éhségtől és fáradtságtól elcsigázva, holtan nem rogyott össze.

Alápergő könyvei, lépteinek nyomán, úgy tartja a népmese, gyémántokká változtak át, mint az igaz szív és hü szerelem ontotta könyvek mind.

Hogy mért oly kevés mégis a gyémánt, erre könnyű a felelet. Mert mindig nagyon kevés volt és less azoknak az asszonyoknak a száma, a kik igaz szívből és hü szerelemből siratják meg eltűnt kedveseiket

Jurkovic Aladár.

Irodalom és művészet.

A „Képes Családi Lapok“ most megjelent 36-ik számában Jókaitól közli a „Festy-féle körképet“, Kenézy Csátár „Komámasszonynak“ feliratu gyönyörű költeményét, Coburg herceg könyvismeretét, továbbá „A hő“ című vig beszélyt Ábrai Kálmántól, „A cigányvajdát“ Mártonffy Imrétől, Telekes Béla költeményét, Columbus élénk tollal írt „Kolera félelem“ című cikkét, „Az ember beszédéről“ értekezik Simonyi Elek. Képei a szokott művészi kivitelben mutatják be: „Ábrányi Kornélt“, „Erkel Ferenczet“ és „Sándort“ a genréképek. A „Képes Családi Lapok“-at, mint az es idejüleg legelterjedtebb, legkeresettebb szépirodalmi lapot, mi is a legmelegebben ajánljuk, főleg lapunk női olvasóközönségének figyelmébe. A lap ára: egy évre 6 frt, fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr. Megrendelhető Budapesten, Nagy-korona utca 20. szám alatt. Mutatványszámokat ingyen küld a kiadóhivatal azoknak, kik posta útján hozzá fordulnak.

Táviratok.

A képviselőházból.

Budapest, szeptember 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A képviselőház első fontosabb tanácskozási tárgyát a sommás eljárást szabályozó törvényjavaslat fogja képezni. A járásbíróságoknak a javaslat által kontemplált illetékességi köre is módosítást fog szenvedni.

Törs Kálmán temetése.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Tegnap délután volt Törs Kálmán temetése Pál-utcai lakásáról. A tágas udvar egészen megtelt gyászközönséggel, kiknek soraiban ott voltak egykori munkatársai, képviselőtársai, képviselve volt a város, a Petőfi-társaság stb. Horváth Sándor ev. lelkész beszéltélője után Jókai Mór lépett a koporsó elé s fájdalomtól megtört hangon bucsuzott el egykori munkatársától. „Azt hittem — ugymond — hogy te fogsz az én koporsóm előtt állni s én állok itt, miként a törzs, melyről egyenkint törnek le az ágak s mindegyik egy-egy új sebet hagy hátra.“ A kosorus író az utolsó „isten veled“-et zokogva mondta el. — A kerepesi temetőben Horváth Ádám országgyűlési képviselő tartott a függetlenségi és 48-as párt nevében bucsuztató beszédet.

A komáromi hid megnyitása.

Budapest, szeptember 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A komáromi hidat éjjel 12 órakor ünnepélyesen átadták a forgalomnak. Tegnap este 8 órakor bankett volt, 12 kor cigányzene mellett vonultak a hidhoz, a hol Tuba János országgyűlési képviselő nagyszabásu beszédben emlékezett meg a hid tervezőjéről, Baross Gáborról, továbbá Lukács Béláról. Ezután „Éljen a király!“ „Éljen Lukács!“ kiáltásokkal átvonultak a hidon az új-szónyi oldalra, a hol szintén ünnepségek voltak. Végül a Rákóczy hangjai mellett a hidon keresztül haza vonultak.

Pánszlávok gyűlése.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hurbán hirhadt pánszláv papnak siremléke elkészültvén Mudrony Pál a „Narodni Novine“-ben a leleplezési ünnepélyre összehívja szeptember 8-ára Hlubokára az elvtársakat. Nyitra megye alispánja minden összejövetelet szigorúan megtiltott. A szolgabírák ez értelemben nyertek utasítást. A pánszlávok Hurbán sirjánál akartak a dákorománok hazááruló akciójához csatlakozni.

Elmaradt hadgyakorlatok.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A Pécs környéken szeptember 15—20-ika között tervezett nagy hadgyakorlatok Öfelsége parancsára elmaradnak.

A napezurás áldozata.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ ered. táv.) Aradról jelentik, Lippa előtt a fegyvergyakorlaton egy 41-ik gyalogezredbeli baka napszurás következtében meghalt.

Elfogott kém.

Budapest, szeptember 3. (A „Torontál“ ered. távirata.) Aradról jelentik: Az aradi rendőrség Noth Ezsaiás kievi orosz kémletartóztatta. A nála talált fegyvereket, gyanus iratokat, térképeket elkobozta.

A kolera.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Bécsből jelentik, hogy az osztrák államvasutak igazgatósága elrendelte az összes németországi határállomásokon a közvetlen kocsiközlekedés megszüntetését.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Hivatalos kimutatások szerint Hamburgban aug. 31-éről szeptember 1-ére tetemesen gyarapodott a kolera-megbetegedések száma. 496-ról 626-ra emelkedett. A halálesetek száma azonban csökkent.

Budapest, szeptember 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Orosz lapok jelentik, hogy Oroszországban a járvány kitörése óta augusztus 22-éig 107—647 ember halt meg koleraiban. Más hírek szerint a kolera eddigi áldozatainak száma 2000-re rug.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) New-Yorkból jelentik: A partokra öröket állítottak, azzal az utasítással, hogy a vesztegár alatt levő hajókra lépőket leljék.

Budapest, szeptember 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) A legújabb értesülések szerint Hamburgban újra erősen terjed a kolera. A hangulat rendkívül levert.

Rabló suhancz.

Budapest, szeptember 3. (A „Torontál“ eredeti távirata.) Tegnap délelőtt Guranerné, a Nicholson-féle

gépgyár igazgatójának neje egy fiatal nő-rokonával Budakeszről a Jánoshegyre sé-tált s e közben egy fiatal, sváb suhancz megtámadta őket, pénzüket követelve. A megrémült nők hiába szabadkóztak, hogy náluk nincs pénz, a suhancz egy kövel Guranernét úgy fejbe vágta, hogy a vér pataként folyt fejből. Futva menekültek s végre följutva a Jánoshegyre, egy orvos megmosta és bekötözte a sebet. Az esetről jelentést tettek, de még eddig nem akadtak a suhancz nyomára.

Közgazdaság.

Kimutatás

a „Torontálmezei takaré- és hitelbank“ 1892. évi augusztus havi forgalmáról.

Pénztári betétek	
állása július hó végével	693594 41
betétek aug. hóban	115586 59
összesen	809181 —
visszafizetések aug. hóban	8887 89
állása aug. hó végével	720293 11
Folyó számlai betétek	
állása július hó végével	7156 66
betétek aug. hóban	37031 65
összesen	44183 31
visszafizetések aug. hóban	14262 51
állása aug. hó végével	29925 80
Lezárt üzlet	
a tárcza állása július hó végével	699371 69
lezámitoltatott aug. hóban	23648 35
összesen	963420 04
visszlezámitoltatott és visszafizettetett aug. hóban	226701 13
a tárcza állása aug. hó végével	726718 91
Előlegek értékpapirokra	
állása július hó végével	7888 —
kiadások aug. hóban	450 —
összesen	8318 —
visszafizetések aug. hóban	293 —
állása aug. hó végével	8025 —
Ingalan-kölcsönök	
állása aug. hó végével változatlanul	14606 19
Pénztár-forgalom	
készpénzgyenleg július hó végével	1291 98
bevételek aug. hóban	645495 38
összesen	646787 36
kiadások aug. hóban	619108 86
készpénzgyenleg aug. hó végével	27678 50

Uj vasut. Bródi, szept. 2. Orosz jelentések szerint az Usukba vezető vasut, mely stratégiai tekintetben igen fontos, szeptember végeig elkészül s átadható lesz a forgalomnak.

— Kereskedelmi tárgyalások Törökországgal. A Pol. Corr. értesülése szerint legközelebb újra megkezdik a tárgyalásokat az Ausztria-Magyarország és Törökország között kötendő kereskedelmi szerződés tárgyában. A fennforgó nehézségek két pontból állanak, először az octroi-kérdésben, azután meg a szivarka papirmonopóliumnak a porta által kívánt behozatalában. Nemrég Jankó Ausztria-Magyarország kiküldöttje és Dsevad pasa nagyvezir értekeztek e tárgyban, s most már minden nap várják, hogy a bizottsági üléseket újra megnyitják. A török kormány ez alatt Bécsből is kapott Zia bey nagyköveteje révén tudósításokat arról, hogy az osztrák-magyar kormánynak mi a felfogása az említett vitás pontokat illetőleg. A mi a szivarkapapirmonopóliumot illeti, a török kormány még nem nyilatkozott, vajon a szivarkapapir gyártását az országban akarja-e monopolizálni, vagy pedig, hogy azt a külföldtől akarja-e venni és csak az eladást akarja-e monopolizálni. — Ausztria-Magyarország kormányai egyébiránt a monopólium mindkét neme ellen állást foglalnak. — Oroszországgal csak lassan folynak a tárgyalások, Angolországgal és Olaszországgal való tárgyalások pedig egészen szünetelnek. A mi pedig a francia tárgyalásokat illeti, azok Törökországnak ama követelménye következtében, hogy jogában álljon a francia hajókat megvizsgálni, komoly differenciákat szültek. Ma már nem látható be, hogy mikor fog létrejönni az új kereskedelmi szerződés Ausztria-Magyarország és Törökország közt.

A budapesti gabnatörszédéről.

Budapest, szept. 3. (A „Torontál” eredeti távirata.)

Határidő üzlet:

Buza őszre 7.37—39.

Buza tavaszra 7.72—74.

Tengeri szept.—okt. 4.87—89.

Tengeri okt.—nov. 4.95—97.

Tengeri máj.—jun. ———

Zab tavaszra 5.58—60.

Káp-repcze 11.20—25.

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok. 1892. szeptember 2. Hizott sertés árak: I. Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronkint 400 klgrammon felüli sulyban) ——— krig. Öreg közép (páronkint 300—400 klgr. sulyban) ——— kr. Fiatal nehéz (páronkint 320 klgron felüli sulyban 45—46 krig. Fiatal közép (pkint 251—320 klgr. sulyban) 45—46 krig. Fiatal könnyű (páronkint 250 klgrig terjedő sulyban) 47—48 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (pkint 280 klgron felüli sulyban) ——— kr. Közép (páronkint 220—280 klgr. sulyban) 44—45 krig. Könnyű (páronkint 220 kilogrammra terjedő sulyb.) 46—47.5 krig. — Szerbiai: Nehéz (pkint 260 kgr. felüli sulyban) 43—44 krig. Közép (pkint 220—260 klgr sulyban) 44—44.5 krig. Könnyű (pkint 220 klgrig terjedő sulyban) 45—46 krig. Sertéslétszám 1892. aug. hó 31-én volt készlet 141266 drb. 1892. szeptember 1-én felhajtott 786 darab. — 1892. szeptember 1-én elszállított 2949 darab. 1892. szeptember 2-án maradt készletben 139103 drb. — A hizottsértés üzletirányzata: Az üzlet változatlan.

REGÉNY-CSARNOK.**Egy csúnya asszony története.**

(Eredeti regény egy kötetben.)

— A „Torontál” számára írta: —

Törös Tivadar.

(40-ik folytatás.)

XXIV.

A némai országúton egy gyékényekhöz egylovos kocsi halad a Jánosék fogadója felé. A kis mokány ló csak egy lépésben halad, mert az országút frissen van kavicsolva, és a kerekek mélyen belevágnak az apró sikos kavicsokba. Az ut néptelen és csendes és így tisztán kihallatszik az ekhó alól egy rekedtes férfihang, amint egy busongó székelynótát ad vissza erősen székelyes kiejtéssel.

A hogy a dalos elhallgatott, belülről a hátsó ülésről csengő női hang csapott ki:

— Ugyan, édes apa, énekelj el még egyszer. Olyan jó ez a nóta!

— Meghiszem azt! Legénykoromban, e mellett nőtt a bajusom, Kovásznán. Szeretem most is, hiába mondja a feleségem, hogy csak akkor állott jól nekem!

János gazda, mert ő ült az ekhóülésen, míg ben Rózsika trónolt, csakhamar meg is nyugtatta leányát.

— Ebben a szent percében elkezdem, kis mókusom, csak várj egy kis ideig, mert nem szeretnék arra nótálni, hogy valakit megszóktassanak az orrom elől! Ezzel derékig kihajolt az ekhó alól és hátratekinített. A kocsiól úgy huss lépésnyire két rendőr előtt ballagott egy hosszú fehér szakállu, szürke darócsba öltöztetett rab. A rendőrök csak hogy ki nem nésték tekintetükkel az országútról, úgy figyelték minden mozdulatát. János gazda meg volt vele elégedve.

— Katonásan megy minden, — mondja — ha madár volna, akkor sem tudna megszökni! Most már te parancsolj Rózsika! És én énekelek, te mókus!...

Az ekhó alól csengő nevetés hallatszott, és János gazda — mintha csak Mária ass-

szonnyal akarna daczolni — tele tüdőből dalolta a sajátos eredetiségű nótát:

„Ez az utca bánat-utca,
Bánatkövel van kirakva!
Azt is a rózsám rakatta,
Hogy én sírva járjak rajta.
De már aztat nem teszem,
Haza megyek lefekszem,
S kialuszom magamat
Szép csendesen“....

Mire János gazda a refrént is elmondta, Rózsika már tudta a nótát és apja nagy öröme egyedül is eldalolta vékonyka hangján. A fiatal leány egészen neki hevült a dalon és kipirult arczával, csillógó kék szemével elragadó volt: Ha most látta volna szegény Dersei kapitány!

Erre gondolt a Rózsika is és hirtelen elakadt az ének.

— Na, mi az? Már meguntad?

— Mond csak édes apám, szép az a kapitánytól, hogy eddig egy sort sem irt nekem.

— Hja, lelkem, oka lehet arra!

— Igen, arra is oka lehet, hogy a menyasszonya a rendőrségtől tudja meg, hogy nincsen semmi baja és hogy él.

— Beh furcsák vagytok ti leányok! — mordult föl az öreg, — azt hiszitek, hogy egy olyan komoly és dolgos férfinak mint a kapitány, nincs egyéb dolga mint hogy egy nap tíz levélben írja meg nektek, hogy képeddel alszom el... Hissen ha nagyon sokat irogatná, hogy most is szeret, azt mondanád akkor, hogy mit bizonyítgatja annyit, hogy szeret. És most, hogy a dorosi főkapitány megtisztelt assal, hogy az isenotét néked ő maga adta át, hát es se tetszik. — Rózsika, légy eszedben és ne békétlenkedj!

— De bár csak egyetlen egy levelet se irni! Es még sem szép! Én nem bánom, édes apám, de utánna szököm és szemtől-szemben kérdelem meg tőle, hogy kellek-e még neki?

Jánosnak, mint aféle nyakas góbának, tetszett a leány erélyes kifakadása, de mégis rápirított:

— Miféle beszéd ez? Csak nem akarsz világ csufjává válni, hogy egy olyan ember után szöktél meg a szülőid mellől, a ki még nem is a férjed?! Szégyeld magad és ne csinálj nekem főfájást!...

— Már én meg is tenném, csak tudnám az utját! — felelt vissza daczosan a kis szépség. — aztán nem is muszáj azt mindenkinek tudni! Aztán meg édes anyám is maga után szökött Székelyföldről egészen idáig és milyen boldogok voltak!

— Gyerek beszéd! — fakadt ki János gazda, teljesen megijedve a leány szavai tól. — Anyád az esküvő után szökött utánam, mert még egy hónapig otthon akarták tartani. Az régen volt és anyád nem volt olyan gyerek, mint te és megest mondom, hogy mi már összeesküdtünk volt akkor!

— Én is megesküdtem már Derseinek, hogy inkább meghalok, sem hogy a másé legyek! Ő is ezt mondta nekem? — A pap előtt sem mondanók másképpen.

János gazdát egészen megzavarták ez egyszerű, de mélységes értelmű szavak, és nem tudott mit szólni asokra. Dühében egyet csapott a kis mokánylóra és nagy öröme esett, hogy a távolban föltünedezni látta korosmájuk körvonalait.

— Ahun van ni! Itthon vagyunk! Anyám ott áll az ajtóban! Most már vége legyen fiam a beszédeknek. Egy pár nap és itt

lesz Dersei is, Nyikuláj, meg a szegény Bundás is! Beh nagyszerű állat is az a Bundás! Hová nem ment el hűséges ösztöneben. Azt mondja a főkapitány, hogy Bundás mentette meg a haláltól a kapitányt is, Nyikulájt is!

— Olyan nyakra valót kap, mint egy pincsi! — kiáltott föl a hallottaktól meghatottan Rózsika.

— Micsoda? Nyakra valót? — keveselte János gazda a kilátásba helyezett jutalmat, — egy külön ólat csináltatok neki és meghagyom Nyikulájnak, hogy úgy kímélje, gondolzza, hogy még ugatni se engedje! — Jó reggelt anyjuk! — kiáltá harsányan a már csak pár lépésnyire álló Mária asszonynak, — hozok egy aranyos madarat, a minek fölabajog majd a szived. Ugy énekel egész uton, mint egy pipehurral becsézett kanári.

A kocsi megállott és János gazda helyként emelte ki belőle Rózikát és egyenesen oda tartotta Mária asszony elé, ki mint egy gyermeket emelte le magához a szép leányt, és vége-hossza nem volt a sok csóknak.

— Csak hogy látlak már... gyémántom... szivem... mondogatta Mária asszony a csókok közt, — beh nagy vagy; újra szebb vagy!

Rózsika könyeszve hallgatta a szeretet ez igazi szavait.

— Jól van sziveim, — elegedett a beszedbe János gazda, — de most eredjtek be a szobába. Hűvös őszi reggel van, és megárt az ilyen gyöngye majoránának. Igen, igen... és egyet simított a Rózsika rózsás arcozokáján.

Ekkora odaért a fejrőhaju rab és a két rendőrrel. János később valóságos vendégséget csapott a rendőröknek, miből még a rabnak is kijutott, ki szóvalanul tüntette le a falatokat.

Stefán volt, az egykori fegyőr a ki engedte, hogy Zomora megszöktesse a rabot a börtönből. Dersei kapitány vitette föl Fejérvölgyre, hogy rábizonnyítson vele az állítólagos szökevényre Dengelegire, kit nem mert elfogatni a fejérvölgyi főkapitány... (Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

D. P. urnak N. Czikkét legnagyobb sajnálatunkra nem közölhetjük. Ugy vesszük ki, hogy közégi és nem felekezeti iskoláról van szó. Nem jogosult dolog tehát valakit azért lerántani, mert kálvinista léteére elnyerte az állást. Ha programunkat figyelemmel méltóztatott kísélni, kivethette, hogy mi a szabadság, egyenlőség és testvériség alapján állunk. S daczára annak, hogy szerkesztőségünk csupa jó katolikus emberből áll, nem látunk semmi okot arra nézve, hogy a szóban forgó tanítónótát még csak egy szóval is megsértsük. De ha ön a választásnál valami szabálytalanságot vélt észrevenni, úgy tessék velünk közölni, könyörtelenül kiírjuk.

K. T. I. Amerikát 1492. fedezték fel. 2. Nem.

— i. Nagyikikindán. Hogy Nagybecskereken megindul-e a tervezett ellenzéki lap, azt bizonyosan nem tudjuk, de azt egészen bizonyosan tudjuk, hogy a Scilly szigeteken szeptember 1-én reggel 7 órakor a légnyomás 761 mm. volt.

D. F. Módos. Köszönettel vettük. Fölhasználjuk.

Nyiltér.*)

Fekete, fehér és színes selymeket méterenként 45 krtól 16 frt 65 krig sima és mintázott

mintegy 240 különböző fajta és 2000 különböző színben szállít, megrendelt egyes öltönyökre, vagy végekben is postabér- és vámmentesen Henneberg tá. (cs. kir. udvari szállító) selyemgyára Zürichben. Minták postafordulóval küldetnek. Svájcba címzett levelekre 10kros bélyeg ragasztandó. (30.-30)

*) Az e rovat alatt közöltéért nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.
Főmunkatárs: Jurkovics Aladár.

H i r d e t é s e k.

3530. kig. szám 1892.

(417—3.1)

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye bánlakai járásba kebelezett Bánlak, Tolvádia, Dolác, Offszenicza, Szóka és Partos községekből alakult bánlakai körorvosi állomás elhalálozás folytán üresedésbe jött, arra ezennel pályázat nyitattik. Felhivatnak a pályázni kívánók, miszerint az 1883. évi I. tcz. 9. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket alólírott főszolgabíróhoz folyó évi október hó 14-ig annál is inkább adják be, mert később érkező folyamodványok nem fognak figyelembe vétetni.

Ezen állomás jövedelmezése a következő:

1. Évi készpénzfizetés 800 frt.
2. Látogatási díj nappal 40 kr., éjjel 60 kr.

A választás folyó évi október hó 15-én délelőtti 10 órakor fog Bánlakon megejtetni.

Bánlak, 1892. évi augusztus hó 31-én.

Botka Béla,
főbíró.

2553. sz. 1892.

(415—3.3)

Versenyárgyalási hirdetmény.

Torontálmegye tekintetes törvényhatósági bizottságának 942. 17407.-1892. kgy. számú határozatával jóváhagyott 16.-1892. számú képviselő-testületi határozat és tervezet alapján Torontálbresztovác községe jegyzői lakot épített, ezen építkezésre nézve versenyárgyalás 1892. évi szeptember hó 6-án d. e. 10 órára Torontálbresztovác község tanácstermében tüzetik ki. Kikiáltási ár 7079 frt 62 kr. Arverelni szándékozó köteles a tárgyalás megkezdése előtt, a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzül letenni, zárt ajánlatok említett bánatpénz csatolásával a tárgyalás megkezdéséig elfogadtatnak.

Az építkezési feltételek és tervezetek mindennap hivatalos órák alatt a község házában betekintheők.

Torontálbresztovác, 1892. évi augusztus hó 29-én.

Jankovits Szilárd,
jegyző.

Petrovits Tosa,
bíró.

Birka eladás.

Özvegy Bobor Roza tótaradáci pusztáján van cirka
600 drb finom szőrű anyabirka.

Kósok 200 drb ürü és 500 drb idei
bárány eladó.

(410—3.2)

M É Z
600 kgr. eladandó
különként 50 krért

Pinkert Józsefnél,
Begaszentgyörgyön.

(416—1.1)

Schlick-féle vasöntőde és gépgyár
részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: VI. KERÜLET, KÜLSŐ VÁCZI-UT. (91—18.14)
Városi iroda és raktár: PODMANCZKY-UTCZA 14. — Fiók-raktár: KEREPESI UT 77.

Gőz- és járgánycséplő-készületek,
számos első díjakkal kitüntetett szab. Schlick-féle 2 és 3 vasu ekék,
mélyítő- és egytetemes acél-ekék.
eredeti Schlick- és Vidats-féle egyvasu ekék. talajmívelő eszközök,
valamint Schlick-féle szab. „Haladás” sorbavetőgépek.
Takarmánykészítő gépek, darálók, őrlőmalmok és mindennemű gazdasági gépek. Eredeti amerikai kévekötő és marokrakó
arató-gépek és fűkaszálo-gépek szállítottó mezei vasutak stb.
Előnyös fizetési feltételek. — Legjutányosabb árak. — Arjegyzékek ingyen és bérmentve.

H i r d e t é s e k

felvételnek

e lap kiadóhivatalában

Uri-utca 276-4. szám alatt.

Felhivás.

A cholera fellépésének és esetleges járványvá váló fejlődésének megakadályozása végett szükségessé vált a kellő óvintézkedéseket megtennem s városunk összlakosságát a köztisztaságra felhívnom, minélfogva a házak udvarán egybegyűlt

szemétnek hetenként legalább kétszeri kihordásán és az arnyékszékeknek valamint a pöczegödröknek alapos kitisztásán

kivül a következőket rendelem el:

1. Az arnyékszékek, szemét és pöczegödrök, valamint a fedett és nyitott földfeletti és a házakból kiömlő csatornak a mai naptól kezdve fertőtlenítendőek.

2. Ezen fertőtlenítés magánházaiban hetenként kétszer, míg fogadóiban, kávéházaiban, sörházaiban és kocsimákban valamint nyilvános és középületekben minden nap eszközendő.

3. A fertőtlenítés minden egyes esetben az ezen alkalomból kiküldendő és ellenőrködő egészségügyi biztos jelenlétében fog megtörténni; ugyanazért a háztulajdonosoknak kötelességévé teszem, hogy minden egyes ház részére hetenként legalább 2 liter 60% nyers carbolsav oldatot saját költségén beszerezzenek és készletben tartsanak mely a pontos ellenőrzés lehetővé tétele végett az egészségügyi biztos jelenlétében literenként az ötszörös mennyiségű vízzel higitva és a fertőtlenítésre felhasználva lesz.

A házakból kiömlő nyitott és fedett csatornák vasgályákkal is fertőtleníthetők azonban az arnyékszékek és pöczegödrök valamint a szemétdödröknek fertőtlenítése kizárólag az ötszörös mennyiségű vízzel higitott 60% nyers carbolsav oldattal van megengedve, míg a más kevésbé hatásos szerrel való fertőtlenítést eltiltom.

4. Miután nemcsak 60 százalékos hanem többféle százalékos nyers carbolsav oldat is gyártatik s mivel kevesebb százalékos nyers carbolsavnak higitása által az egész fertőtlenítés illuzoriussá válik, ennélfogva a gyógyszerészek és azon kereskedők, kik ezen szernek elárúsításával foglalkoznak, fertőtlenítési célra csak 60% nyers carbolsav oldatnak tartására és elárúsítására köteleztetnek.

Az elárúsítók köteleztetnek arra is, hogy a fertőtlenítési célra forgalomba bocsájtandó carbolsav folyadékot tartalmazó minden egyes üveget felirással ellássák s hogy ezen nyers carbolsavoldatnak 60% saját aláírásukkal jelezzék. A vegyvizsgálatot éber figyelemmel fogom ellenőrizni.

5. A cholera járványának fellépése esetén az ezen járványban megbetegedetteknek ürülékai a készletben lévő 60 százalékos nyers carbol folyadékkal azonnal fertőtlenítendőek lesznek.

Midőn a fenti óvintézkedésekre városunk összlakosságát a közegészségügy érdekében különös tisztaságra ujjolag és komolyan felhívom, ugy méltán elvárom városunk községétől azt, hogy a cholera járvány elleni védekezés körül megkivánt óvintézkedéseket saját jól felfogott érdekében lelkiismeretes pontossággal betartani fogja s hogy a közegészségügy előmozdítása és fenntartása körül engem eljárásaimban támogatni fog.

Kijelentem egyidejűleg miszerint a kellő ellenőrzést a legnagyobb szigorral fogom eszközölni s hogy a fenti intézkedéseim ellen vétőket 5—100 frtig terjedhető pénzbüntetéssel sújtni fogom.

Nagybecskerek, 1892. évi augusztus 14.

Reitter Oszkár,
h. rendőrkapitány.

Aufsruf.

Infolge Auftretens der Cholera und zur Verhinderung einer eventuellen epidemischen Verbreitung derselben, sehe ich mich veranlaßt, die nöthigen Schutzmaßregeln in Anwendung zu bringen und die Gesamtbewohner unserer Stadt zur größten Reinlichkeit aufzufordern; demgemäß wird hiemit außer der

mindestens zweimaligen Ausführung des Mistes aus den Höfen und der gründlichen Reinigung der Sentgruben und Aborte,

folgendes angeordnet:

1. Aborte, Mist- und Sentgruben, sowohl offene als gedeckte aus den Häusern führende Kanäle und Rinnen sind von heutigen Tage an zu desinficiren.

2. Diese Desinficirung hat in Privathäusern wöchentlich zweimal, in Hotels, Gast-, Kaffee- und Bierhäusern, wie auch in öffentlichen Gebäuden jedoch täglich stattzufinden.

3. Die Desinficirung wird in jedem einzelnen Falle im Beisein eines behufs Controlle entsendeten Sanitäts-Commissärs vorgenommen; jedem Hausbesitzer wird es daher zur Pflicht gemacht, für jedes einzelne Haus wöchentlich mindestens zwei Liter 60% ige rohe Carbonsäurelösung aus eigenen Mitteln anzuschaffen und in Bereitschaft zu halten, welche behufs genauer Controlle in Gegenwart des Sanitäts-Commissärs per Liter mit Wasser fünfmal verdünnt und zur Desinficirung verwendet wird.

Die aus den Häusern führenden offenen als auch gedeckten Kanäle oder Rinnen können auch mit Eisenvitriol desinficirt werden, während die Desinficirung der Aborte, Mist- und Sentgruben ausschließlich mit der fünfmal verdünnten 50% igen rohen Carbonsäurelösung zu geschehen hat und ich das obige minderwerthige Mittel hierzu anzuwenden hiemit verbiete.

4. Nachdem nicht nur 60 procentige rohe Carbonsäurelösung fabrizirt, sondern dieselbe in verschiedenen Procenten erzeugt wird, jedoch die Anwendung einer minderprocentigen rohen Carbonsäure in verdünntem Zustande jede Desinficirung illusorisch macht, werden die Apotheker und Kaufleute, welche sich mit dem Verkaufe dieses Mittels befassen, hiemit verpflichtet, zu Desinficirungszwecken nur 60% ige Carbonsäurelösung zu verkaufen.

Ferner werden die Verkäufer verpflichtet, jede zu Desinficirungszwecken mit Carbonsäurelösung gefüllte Flasche mit Etiquette zu versehen und den 60 procentigen Gehalt mit eigenhändiger Unterschrift zu bezeugen.

Die chemische Ueberprüfung wird strengstens überwacht.

5. Im Falle des Auftretens der Cholera, sind die Abführstoffe des Erkrankten sofort mit dieser 60 procentigen rohen Carbonsäurelösung zu desinficiren.

Indem ich die Gesamtbewohner unserer Stadt im Interesse der öffentlichen Gesundheitspflege wiederholt und ernstlich zur Einhaltung obiger Schutzmaßregeln und zur größten Reinlichkeit auffordere, erwarte ich seitens derselben in ihrem ureigensten Interesse, die gewissenhafteste Befolgung der Schutzmaßregeln und daß mich dieselbe in meinem Bestreben zur Erhaltung der öffentlichen Gesundheit unterstützen wird.

Gleichzeitig wird hiemit kundgemacht, daß ich die strengste Controlle üben und jeden gegen meine obigen Verfügungen handelnden mit Geldstrafen von 5—100 fl. ahnden werde.

Gr.-Becekerel, 14. August 1892.

Oskar Reitter,
Subst. Stadthauptmann.

ПОЗИВ.

Да би несрећу случај, наступање Колере или приљепчивост ма које болештине предупредили, поред позивања на оварошко становништво: да своје авлије

седмично најмање двапут почисте, ђубрад напоље изнесу, и аборте како и ђубршта чисто држе,

1. Аборти, ђубршта, јамурине и по авлијама, како и из под капија налазећи олици имају се од данашњег дана редовно десинфицирати.

2. Десинфицирање има се спровести: у приватним кућама двапут седмично, до ли у кафанама, гостионицама, биртовима, пиварама, јавним публичним местима сваког дана.

3. Десинфицирање биваће у сваком поједином случају у присуству за ту цел изасланог здравственог комесара; с тога стављам у дужност сваком овдашњег поседнику зданија, да за сваку кућу појединце, седмично 2 литре 60 перц течного карбола у правност држи, како би у присуству здравственог комесара, при десинфицирању — са разлагањем 5 делова воде по литри — употребити се могло.

Из кућа, под капијама текући — покривени и отворени — олици могу се десинфицирати и са растопљеном галицом, до ли аборти ђубршта и находеће јамурине, сем 60 перц. течного карбола, другим течностима десинфицирати — забрањујем.

4. Пошто се течни карбол и у слабој јачини од 60 перц. продаје, те при десинфицирању, — са разлагањем воде — своју снагу губи, то у обвезу стављам све овдашње лекарице и оне трговине, који исти карбол продају, да за цел само 60 перц. продати имаду.

Продаоци горепоменутога карбола, овим се обвезују, да исти са јачином од 60 перц. у флашама са својим подписом означе. Испит количине снаге и каквоћу пратићу најстрожије.

5. У случају наступање колере, а у истој оболелога „од-влас“, има се — у приправности налазећем 60 перц. карболском течношћу десинфицирати.

Пошто очекујем од овдашњег становништва, да горепоменуте наредбе, у корист здравственога положаја, гледе чистоће — тачно извршују, а у случају наступања колере, да ће по својој најдољој увиђавности нужна поступања извршавати, у своју корист надам се да ће ме ово варошко становништво, у унапређивању, опште здравствене користи подпомагати.

Уједно изјављујем, да ћу нужно набљудавање гледе избршавања ових наредба, најстрожије пратити, а оне, који би се истим наредбама противу-словили од 5—100 форијата казна терети ће.

У Вел.-Бечкерек, 14. августа 1892.

Рајтер,
редарств. капетан.

Cognac-quint-kivonat.

Védjegy a cognac-quint-kivonat számára.

Kitűnő egészséges és tartalmas cognac pillanat alatti készítésére, mely a valódi francia cognactól semmiben sem különbözik, ajánlom e jónak bizonyult különlegességet (338-50-11)

Ára 1 kilónak (elég 100 liter cognac készítésére) 16 forint osztrák érték. Készítési utasítás ingyen mellékeltek.

Legjobb sikerért és egészséges gyártmányért kezeskedem.

Spiritusz megtakarítás

érhető el felülmúlhatlan pálinka-erősítő-kivonatom által; ez az italoknak kellemes, erőteljes ízét ad és csakis nálam kapható. Ára kilónként 3 ft 50 kr. (600-1000 literre) használati utasítással együtt.

E különlegességeken kívül ajánlom még valamennyi esszenciámat, rum, szilvapálinka, törköly, fűkeselű, valamint a létező likörök, szeszszitalok, ezet és borecet készítésére felülmúlhatlan minőségben. Készítési utasítások ingyen mellékeltek.

Árjegyzék ingyen.

Egészséges gyártmányokért kezeskedem vállalom.

POLLÁK KÁROLY FÜLÖP

esszencia-különlegességek gyára PRÁGA-ban.

(Tisztes képviselők kerestetnek.)

Kazánkő-ellenes vegyülek

allandó gőzgépek és kazánok részére beszerezhető

KREMER FÜLÖP

építőanyag kereskedésében.

Nagybecskerek. (253-14)

Használati utasítás ingyen.

1081. kig. sz. 1892.

(412-3.3)

Árlejtési hirdetmény.

Alulírt községi előjáróság ezennel közhírré teszi, hogy a nagy korecsma udvarában leégett istálló és szin újra tetejeztetése és javítása, valamint a nagy korecsma épület tataroztatása vállalat újján leendő eszközlése czéljából az árlejtés f. évi szeptember hó 6-án délelőtt 9 órakor a község ház tanácstermében fog megtartatni.

A munkálat tervei és költségvetései valamint az árlejtési feltételek a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Szerbkeresztur, 1892. évi augusztus hó 27.

Szerbkeresztur községelöljárósága.

A Vörös Kereszt Egylet „Erzsébet“ kórházának cognac szállítója.

Csak akkor valódi, ha a sértetlen dugón az az égetett felírás van: „Gróf Esterházy Géza“.

Gróf Esterházy Géza

saját gyártmányu cognac-ja orvosok tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól ízlik, minőség tekintetében bármelyik francia gyártmánnyal versenyezhet, ára pedig sokkal olcsóbb. (236-10.6)

Különlegesség a *** COGNAC,

mely mindenütt kapható:

Gyár: Angyalföld.

Megrendelések intézendők:

Gróf Esterházy Géza

központi irodájához Buda-pest, külső vaczi-ut 23.

Szakértői vélemény: A forgalomban levő valódi francia cognacokkal vetekedhetik.

Lipce, 1892 nagy arany érem.

Szülők figyelmébe ajánlva.

Kosztos gyermekeket óhajt vállalni egy uri család szerény feltételek mellett, hasonló uri családok gyermekeit. Bővebb felvilágosítást lakásán Nagybecskerek, Ecskai-utca, Keller ház. (406-3.3)

KWIZDA JÁNOS FERENCZ,
cs. és kir. osztrák és magyar és román kir. udv. szállító, gyógyszerész
Korneuburg, Bécs mellett.

Évek óta kipróbált, fájdalom-
enyhítő házi-szer
köszvény-, csúz-
és idegban-
talmak-
nál.

KWIZDA-féle KÖSZVÉNY-FLUID

Szives-
kedjék a
védjegyre
figyelni s csakis
Kwizda köszvény-
fluidjet tessék kérni.
Kapható (53III-15.10)
minden gyógyszerárban.

Ára 1/2
palaczk
1 frt.

Ára 1/3
palaczk
60 kr.

Tavaszi
gyógyítás
Nyári
gyógyítás
Őszi
gyógyítás
Téli
gyógyítás.

Legjobb
bedörzsölő
szer
köszvény
csúz
és minden
meghűlési
betegségek
ellen.

MOLL SEIDLITZ POR

Gyors gyógyhatás makacs gyomor- és ostentajbok, gyomorgörccs, gyomorerős, nyálk. sérv, vese, májbetegs., vértelenség, aranyér és a legkülönfélébb női betegségeknek. — Egy eredeti doboz használati utasítással 1 frt. — Raktárak az ország minden nevezetesebb gyógyszerárjaiban. MOLL A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító, Bécs, Stadt, Tuchlauben 9. — Szétküldés naponta utánvét mellett. Két doboznál kevesebb nem küldetik. (11-32)

Élismérés MOLL A. urnak Bécsben. Ülő foglalkozásonál az ön Moll-féle Seidlitzporai igen jó hatást gyakorolnak; ismerem ezt egyszer s mindenkorra és szívvelyes „Isten fizesse meg“-et mondok érte; ezek a gyomrot jóvá és főt könnyűvé teszik. Tisztelettel Steinko P. J., lelkész Honnetchlagban.

MOLL-FÉLE FRANCIA BORSZESZ ÉS SÓ

A Moll-féle francia borszesz és só nevezetesen mint fájdalomcsillapító be-
dörzsölési szer köszvény, csúz és a meghűlés egyéb következményeinél legisme-
retesebb népszerű. — Egy önozott eredeti üveg ára 90 kr. — Fő szétküldés Moll
A. gyógyszerész, cs. és kir. udvari szállító által, Bécs, I, Tuchlauben 9 sz.
Vidéki megrendelések naponta postautányét mellett teljesítetnek. Két üvegnél
kevesebb nem küldetik. A raktárakban tessék batározottan MOLL A. aláír-
ásával és védjegyével ellátott készítményeket kérni.

Élismérés MOLL A. gyógyszerész urnak Bécsben. Küldjön nekem 50 üveggel, mivel az emberiség segítségére készletet óhajtok tartani magamnál. Mély tisztelettel Hornof, lelkész Micholupban.

Nagybecskereken kapható Kellner J., Kovács S., Moczkovcsák D. gyógyszer. és Haidegger Ö. urnaknál.

Nyomatott a kiadó Pleitz Feri Pálnál Nagybecskereken.